

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 325/23.02.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия **код 640010 Ветеринарен техник**, специалност **код 6400101 Ветеринарен техник** от професионално направление **код 640 Ветеринарна медицина**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	640	ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА
Професия	640010	ВЕТЕРИНАРЕН ТЕХНИК
Специалност	6400101	ВЕТЕРИНАРЕН ТЕХНИК

Утвърдена със Заповед № РД 09-325/23.02.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на професията и специалността за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по професията код **640010 Ветеринарен техник**, специалност код **6400101 Ветеринарен техник** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на трета степен по изучаваната специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО). До утвърждаване на ДОИ по професията **Ветеринарен техник**, настоящата Национална изпитна програма следва да се прилага само за системата на народната просвета.

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
  - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
  - б. Критерии за оценяване.
- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
  - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
  - б. Критерии за оценяване.
- 3. Система за оценяване.**
- 4. Препоръчителна литература.**
- 5. Приложения:**
  - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
  - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитна тема № 1: Следродилна чернодробна кома и родилна пареза при кравите, закрити механични повреди, които се появяват в резултат на тези болести (хематом, лимфоекстравазат)

План-тезис: Определение, етиология, клинични признаци и лечение на следродилната чернодробна кома. Определение, етиология, клинични признаци и лечение на родилната пареза. Диференциална диагноза между чернодробната кома и родилната пареза. Определение, етиология и лечение на хематома и лимфоекстравазата.

Приложна задача: Какви са възможните икономически загуби за една ферма от тези заболявания и могат ли да бъдат намалени?

Описание на дидактическите материали: табла и снимки.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 1</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятията следродилна чернодробна кома, родилна пареза, хематом и лимфоекстравазат.	10
2.	Посочва характерните клинични признаци на тези заболявания.	10
3.	Поставя правилна диференциална диагноза.	10
4.	Посочва начините за лечение на заболяванията.	10
5.	Анализира причините, довели до тези заболявания.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Травматично възпаление на мрежата и перитонеума и руменотомия като метод за диагноза и лечение

План–тезис: Етиология и клинични признаци на травматичното възпаление на мрежата и перитонеума. Диагноза и профилактика на заболяването. Техника на извършване на руменотомия.

Приложна задача: Какви мерки ще вземете във вашата семейна ферма, за да предотвратите появата на травматично възпаление на мрежата и перитонеума?

Описание на дидактическите материали: схеми, табла.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятието травматично възпаление на мрежата и перитонеума.	10
2.	Посочва клиничните признаци и начините на лечение на заболяването.	10
3.	Описва извършването на руменотомията.	10
4.	Посочва пробите за чужди тела в предстомашията.	10
5.	Обосновава необходимостта от руменотомия при диагностицирането и лечението на травматичното възпаление на мрежата и перитонеума.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Следродилно възпаление на матката при преживните, токсемииите, които се пораждат от него. Поява на копитна язва

План–тезис: Определение, етиология и клинични признаци на следродилното възпаление на матката при преживните. Диагноза и лечение. Етиология на токсемииите и копитната язва при преживните. Лечение и профилактика на токсемииите и копитната язва.

Приложна задача: Как ще се отрази на очакваната печалба във ферма от 20 крави появата на следродилни възпаления на матката при 5 от тях?

Описание на дидактическите материали: прилагат се схеми и табла.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятието следродилно възпаление на матката.	10
2.	Дава определение на заболяванията токсемия и копитна язва.	10
3.	Посочва връзката между следродилното възпаление на матката, токсемията и копитната язва.	20
4.	Предписва лечение и предлага мерки за профилактика.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Авитаминоза А при свинете и последиците, до които води (възпаление на роговицата, уродства при новородените)

План–тезис: Етиология, патогенеза, диагноза, клинични признаци и лечение на авитаминоза А. Биологична роля на витамин А. Етиология, диагноза и лечение на възпалението на роговицата при свинете. Предразполагащи фактори за поява на уродствата по новородените прасета. Профилактични мероприятия и лечение.

Приложна задача: Посочете съвременните мерки в свиневъдството за борба с недоимъчните заболявания. Какви са икономическите ползи от прилагането им?

Описание на дидактическите материали: табла, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятието авитаминоза А.	10
2.	Посочва биологичната роля на вит. А.	10
3.	Описва заболяванията възпаление на роговицата и уродства при новородените прасета.	15
4.	Предписва подходящо медикаментозно и хирургично лечение.	15
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Фурунгулоза на млечната жлеза при овцете и нейните усложнения - абсцес, флегмон, сепсис

План–тезис: Етиология, патогенеза, клинични признаци, диагноза и лечение на фурунгулозата на млечната жлеза при овцете. Етиология, клинични признаци, диагноза и лечение на гнойните хирургични инфекции - абсцес, флегмон, сепсис. Профилактика на фурунгулозата и гнойните инфекции на вимето при овцете.

Приложна задача: Посочете възможните начини за разпространение на фурунгулозата на млечната жлеза в една овцеферма и предложете мерки за намаляване загубите от нея.

Описание на дидактическите материали: снимки, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 5</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятието фурунгулоза.	10
2.	Посочва връзката между фурунгулозата и тежките инфекции на млечната жлеза (абсцес, флегмон, сепсис).	15
3.	Описва хирургичните и медикаментозните методи на лечение на гнойните инфекции.	15
4.	Посочва мерки за борба със заболяванията.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6: Нарушенията в обмяната на калций и фосфор при кравите. Влияние върху протичането на следродилния период

План–тезис: Етиология, клиника, лечение на болестите на нарушената обмяна на калций и фосфор. Определение за следродилен период. Причини за удължаването му.

Приложна задача: Предложете подходящ хранителен режим за избягване на заболявания на нарушената обмяна на калций и фосфор.

Описание на дидактическите материали: табла, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 6</i>	Максимален брой точки
1.	Изброява и описва болестите на нарушената обмяна на калций и фосфор при кравите.	10
2.	Посочва предразполагащите фактори за тези заболявания.	10
3.	Доказва връзката между нарушената обмяна на калций и фосфор и удължения следродилен период при кравите.	20
4.	Предписва правилно лечение на заболяванията.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Отравяне на преживните с фуражи, богати на лесноусвоими въглехидрати. Поява на тотален асептичен пододерматит

План–тезис: Определение, етиология, клинични признаци, диагноза и лечение на заболяването. Определение, видове, клиника и лекуване на асептичния пододерматит. Профилактика на заболяванията.

Приложна задача: Направете списък на нужните медикаменти и планирайте количествата за 5 болни крави във вашата ферма.

Описание на дидактическите материали: табла, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира отравянията с фуражи, богати на лесноусвоими въглехидрати.	10
2.	Познава клиничните признаци на отравянията.	15
3.	Описва и диагностицира асептичния пододерматит.	10
4.	Посочва и предписва подходящо лечение.	15
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Авитаминоза Е. Половоциклични смущения по говедата в резултат на авитаминоза Е

План–тезис: Определение, клинични признаци, диагноза и лечение на авитаминоза Е. Определение, етиология, клинични признаци, диагноза и лечение на половоцикличните смущения при говедата.

Приложна задача: Направете план за профилактични мероприятия срещу авитаминозни заболявания за една кравеферма.

Описание на дидактическите материали: табла, снимки.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8</i>	Максимален брой точки
1.	Дава определение на заболяването авитаминоза Е.	10
2.	Посочва биологичната роля на витамин Е.	10
3.	Познава клиничните признаци на авитаминоза Е.	10
4.	Описва и диагностицира половоцикличните нарушения при кравите поради недостиг на витамин Е.	10
5.	Предписва лечение.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Следродилни възпаления на матката. Бактериален пиелонефрит вследствие на възпаленията

План–тезис: Определение, етиология, клинични признаци, диагноза и лечение на следродилните възпаления на матката. Етиология, диагноза и лечение на бактериалния пиелонефрит.

Приложна задача: Прогнозирайте възможните загуби от приплоди и финансови средства за една малка ферма от 10 животни от тези заболявания.

Описание на дидактическите средства: снимки, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 9</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира следродилното възпаление на матката.	10
2.	Посочва предразполагащите фактори за появата на бактериалния пиелонефрит при кравите.	15
3.	Диагностицира точно заболяванията.	15
4.	Предписва подходящо лечение.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Трихинелоза по свинете. Паразитологично изследване на месото и ветеринарно-санитарна преценка

План–тезис: Морфологични особености, биология, патогенеза и епизоотология на трихинелозата. Диагностика на трихинелозата. Ветеринарно-санитарна преценка на месото, добито от болни животни. Здравно значение.

Приложна задача: Какви профилактични мерки против трихинелоза ще препоръчате за една малка свинеферма? Ще задължите ли стопаните да изпрацат материал за изследване от всяко заклано животно? Обосновете се.

Описание на дидактическите материали: табла, препарати, схеми.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 10:</i>	Максимален брой точки
1.	Описва причинителя и биологичния му цикъл.	10
2.	Посочва начините за инвазиране на животни и хора.	10
3.	Описва трихинелоскопирането като метод за диагностика.	15
4.	Преценява диференциално месото на свине, болни от трихинелоза и други паразитози.	15
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Ехинококоза. Ветеринарно-санитарна експертиза на трупа при ехинококоза и цистицеркоза

План–тезис: Морфология, локализация, биологичен цикъл на паразита, гостоприемници, епизоотология, клинични признаци и диагностика на ехинококозата. Профилактика на заболяването. Ветеринарно-санитарна експертиза на труповете при ехинококоза и цистицеркоза.

Приложна задача: Допустимо ли е изхранването на кучета със сурови кланични отпадъци? Обосновайте се.

Описание на дидактическите материали: табла.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1.	Описва причинителя и неговия биологичен цикъл.	10
2.	Познава гостоприемниците и посочва ролята им. Посочва начините за инвазиране на междинните и крайните гостоприемници.	10
3.	Описва клиничните признаци и диагностицира ехинококозата.	10
4.	Предлага профилактични мерки и обосновава огромното здравно значение на заболяването.	10
5.	Прави ВСП на кланичните трупове и органи при ехинококоза и цистицеркоза.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Еймериоза и тиф и пулороза по птиците. Ветеринарно-санитарна преценка на вътрешни органи и трупа при птиците

План–тезис: Етиология, епизоотология, патогенеза, клинични признаци и диагноза на еймериозата. Лекуване и профилактични мероприятия при еймериозата. Етиология, епизоотология, патогенеза, клинични признаци, диагноза и профилактика на тиф и пулороза по птиците. Ветеринарно-санитарна експертиза на птици – вътрешни органи и труп.

Приложна задача: Какви икономически загуби може да нанесат тези заболявания на ферма за угодяване на птици?

Описание на дидактическите материали: табла, схеми.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1.	Дава определение и описва причинителите на заболяването еймериоза.	10
2.	Изброява клиничните признаци, поставя диагноза и предписва лечение.	10
3.	Дава определение и описва причинителите на тифа и пулорозата.	10
4.	Посочва клиничните признаци и предлага лечение. Прави диференциална диагноза на двата типа заболявания.	10
5.	Прави ветеринарно-санитарна преценка на птици.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Хранителни токсикоинфекции и интоксикации при човека, предизвикани при консумиране на хранителни продукти от животински произход. Управленско решение

План–тезис: Етиология, клиника и профилактика на хранителните токсикоинфекции и интоксикации. ВСП на продукти, контаминирани с токсикогенни микроорганизми. Необходими условия за вземане на управленско решение. Видове управленско решение и основни методи на разработването му.

Приложна задача: Кои са критичните точки при производството на колбаси с оглед избягване на вторично контаминиране с микроорганизми?

Описание на дидактическите материали: снимки, табла.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 13</i>	Максимален брой точки
1.	Дефинира понятията токсикоинфекция и интоксикация и посочва разликите.	10
2.	Посочва етиологията, клиничните признаци и профилактичните мерки срещу хранителни токсикоинфекции.	10
3.	Прави ВСП на хранителни продукти, контаминирани с токсикогенни микроорганизми.	10
4.	Предписва профилактични мерки за недопускане на проблема.	10
5.	Познава условията за вземане на управленско решение, видовете и методите на разработването му.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Крастни заболявания по овцете и свинете. Промени в месото след клане

План–тезис: Етиология, епизоотология, клинични признаци, диагноза и лечение на крастата по овцете. Етиология, епизоотология, клинични признаци, диагноза и лечение на крастата по свинете. Профилактични мероприятия за недопускане на заболяванията. Основни физикохимични, биохимични и микробиологични изменения в трупното месо. Фактори, повлияващи трупното вцепеняване, зреене, спарване и гниене на кланичното месо. Ветеринарно-санитарна преценка на спарено и гнило месо. Съхраняване на месото.

Приложна задача: Какво ще предприемете, ако във вашето стадо от 200 овце откриете болни от краста животни?

Описание на дидактическите материали: снимки, табла.

	<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 14</i>	Максимален брой точки
1.	Дава определение за заболяванията и описва причинителите им.	10
2.	Познава клиничните признаци и поставя точно диагноза на заболяванията и предписва лечение.	10
3.	Описва основните промени в трупното месо. Определя факторите, които влияят върху физикохимичните, биологичните и микробиологичните промени след клане.	10
4.	Прави ВСП на месо с органолептични, физикохимични, биохимични и микробиологични промени.	10
5.	Посочва превантивни мерки за избягване на нежелани отклонения при съхранение на месото.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15: Туберкулоза. Организация на профилактиката и ветеринарно-санитарна преценка на месо и мляко от туберкулозни животни

План–тезис: Определение, етиология и патогенеза на туберкулозата. Клинични и патологоанатомични признаци при отделните животни. Методи за диагностициране и лекуване на туберкулозата. Организация и управление на профилактиката. Ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.

Приложна задача: Какъв е рискът от стопански загуби при неспазване на задължителната туберкулинизация в кравеферма от 1000 крави?

Описание на дидактическите материали: снимки, табла.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1.	Дефинира заболяването туберкулоза.	10
2.	Посочва най-важните и специфични клинични и патологоанатомични признаци.	10
3.	Предписва лечение и мерки за профилактика на туберкулозата.	20
4.	Прави ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16: Бруцелоза. Организация на профилактиката и ветеринарно-санитарна преценка на месо и мляко от бруцелозни животни

План–тезис: Определение, етиология и патогенеза на бруцелозата. Клинични и патологоанатомични признаци при отделните животни. Методи за диагностициране на бруцелозата. Организация и управление на профилактиката. Ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.

Приложна задача: Какви мерки за лична безопасност бихте предприели при констатиране на бруцелоза?

Описание на дидактическите материали: снимки, табла.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1.	Дефинира заболяването бруцелоза.	10
2.	Посочва най-важните и специфични клинични и патологоанатомични признаци.	10
3.	Предписва мерки за профилактика на бруцелозата.	20
4.	Прави ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Шап. Организация на профилактиката и ветеринарно-санитарна преценка на месо и мляко от шапни животни

План–тезис: Определение, етиология и патогенеза на шапа. Клинични и патологоанатомични признаци при отделните животни. Методи за диагностициране и профилактика на шапа. Организация на ветеринарномедицинската дейност при екстремни ситуации. Ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.

Приложна задача: Ще допуснете ли изнасяне на животни и животински продукти от фермата, поставена под карантина? Обосновете се.

Описание на дидактическите материали: снимки, табла.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1.	Дефинира заболяването шап.	10
2.	Посочва най-важните и специфични клинични и патологоанатомични признаци.	10
3.	Предписва мерки за профилактика на шапа.	10
4.	Прави ветеринарно-санитарна преценка на продукти от болни, съмнително болни и съмнително заразени животни.	10
5.	Познава инструкциите за профилактика и борба с шапа съгласно международните институции.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Токсични и инхибиторни вещества в хранителните продукти от животински произход. Прилагане на системата НАССР. Предприемачът – основна фигура в организирането на бизнеса

План–тезис: Видове токсини и инхибитори в хранителните продукти от животински произход. Пределно допустими концентрации и карентни срокове. Влияние. Основни принципи на НАССР и приложението им при производство на безопасни храни. Характеристика на предприемаческата дейност.

Приложна задача: Как ще организирате бизнеса си, за да спазите изискванията за безопасност на храните, които произвеждате?

Описание на дидактическите материали: табла, схеми.

	Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1.	Дава определение на понятията токсини и инхибитори.	10
2.	Изброява групите токсини, пределно допустимите концентрации и карентни срокове.	10
3.	Описва влиянието им върху качеството на основните животински продукти. Доказва вредното им влияние върху здравето на хората.	10
4.	Прави анализ на критичните моменти при производството на хранителни продукти от животински произход.	10
5.	Дефинира понятието предприемач, описва добрия предприемач и изискванията за работа в екип.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в изпълнение на практическо задание. Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно практическо задание № 1: Вземане и изпращане на копропроби за паразитологично изследване. Изследване и преценка на конюнктиви. Трихинелоскопиране.

Указания:

- Подход и фиксиране на животното.
- Вземане и опаковане на копропробите.
- Подготовка на материал за трихинелоскопиране и трихинелоскопа.
- Хуманно отношение към животното.

Примерно практическо задание № 2: Изследване и преценка на пулса. Вземане на кръв за серологично изследване. Овоскопиране на яйца.

Указания:

- Подход и фиксиране на животните.
- Подготовка на стъклария и инструментариум за вземане на кръв.
- Подготовка на яйца и овоскоп.

Примерно практическо задание № 3: Повали за фиксиране на коне. Изследване на крави за субклиничен мастит. Сондиране на предстомашията.

Указания:

- Подготовка на необходимите материали за съответните повали.
- Подготовка на Шалм–теста за изследване.
- Хигиенизиране на млечната жлеза.
- Фиксиране на кравата със закрутка за едри преживни животни.
- Поставяне на сондоводител.

Примерно практическо задание № 4. Прилагане на лекарства интраутеринно. Хелминтоовоскопия и хелминтоларвоскопия. Окачествяване на риба.

Указания:

- Подход и фиксиране на животното.
- Хигиенизиране на външните полови органи на животното.
- Подготовка на материал и инструментариум за паразитологично лабораторно изследване.
- Подготовка на риба за окачествяване.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

№	Критерии	Показатели	Макси- мален брой точки	Те- жест
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	- Избира и използва правилно лични предпазни средства. - Правилно употребява предметите и средствата на труда по безопасен начин. - Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и спазва предписания за съвременна реакция. - Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.		да/не
2.	Ефективна организация на работното място.	- Планира и подрежда действията си. - Подбира необходимите материални средства (закрутка, спринцовка, скалпел, стъклария, лекарства, ваксини, серуми и други).	3 3	6
3.	Спазване правилата за изследване на животните.	- Подхожда и фиксира животното. - Спазва плана за изследване на животното.	5 5	10
4.	Прилагане на терапевтична техника.	- Прилага необходимата терапевтична техника. - Взема материал за изследване (кръв, урина, търбухово съдържание).	10 10	20
5.	Спазване на технологичната последователност и качество на извършената работа.	- Спазва технологичната последователност. - Качествено извършва работата..	5 5	10
6.	Спазване срока за изпълнение на заданието.	- Спазва срока за изпълнение на заданието.		да/не
7.	Спазване изискванията на нормативните документи.	- Обяснява за кои лица отговаря и пред кого се отчита за работата си. - Спазва изискванията на нормативните документи..	2 2	4

8.	Защита на практическото задание.	- Защитава цялостната си работа по изпълнение на практическото задание.	5	10
		- Демонстрира добра техника на презентиране.	5	
Общ брой точки			60	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Системата на оценяване е точкова. Формулата за преминаване от точкова в оценка с качествен и количествен показател се определя съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Максималният брой точки за всяка изпитна тема и всяко изпитно задание е **60**. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Габрашански, П. и кол. Вътрешни незаразни болести по домашните животни. Земиздат, 1990.
2. Николов, Й. и кол. Вътрешни незаразни болести по домашните животни. Матком, 2004.
3. Пранджев, Ив. Ветеринарно акушерство и гинекология. Земиздат, 1982.
4. Елезов, Г. Акушерство, гинекология и изкуствено осеменяване на селскостопанските животни. Земиздат, 1991.
5. Койчев, К. и кол. Обща ветеринарномедицинска хирургия. Агропрес, 1994.
6. Динев, Д. Оперативна хирургия на домашните животни. Тр. университет, 1998.
7. Камбуров, П. и кол. Ветеринарномедицинска паразитология. Агропрес, 1994.
8. Иванов, И. и кол. Заразни болести по животните. Матком, 2005.
9. Георгиев, Л. и кол. Ветеринарно-санитарна експертиза на продуктите от животински произход. Земиздат, 1989.
10. Божков, И. и кол. Основи на ветеринарното законодателство и мениджмънт. Кота, 2005.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. д-р Камен Димитров Ябълкаров – Професионална гимназия по ветеринарна медицина „Иван П. Павлов”, гр. Стара Загора
2. д-р Мариана Петкова Стефанова - Професионална гимназия по ветеринарна медицина „Иван П. Павлов”, гр. Стара Загора
3. д-р Иван Вълчев Иванов - Професионална гимназия по ветеринарна медицина „Иван П. Павлов”, гр. Стара Загора
4. д-р Мария Христова Табанова - Професионална гимназия по ветеринарна медицина „Иван П. Павлов,” гр. Стара Загора

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата организация)

ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

**по професията 640010 Ветеринарен техник
специалността 6400101 Ветеринарен техник**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема.....

(изписва се точното наименование на темата)

План–тезис:.....

Приложна задача:.....

Описание на дидактическите материали:

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия))подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА ЗА
ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията 640010 Ветеринарен техник
специалността 6400101 Ветеринарен техник**

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания.....

(трите имена на ученика/обучавания)

от.....клас/курс

начална дата на изпита..... начален час.....

крайна дата на изпита..... час на приключване на изпита.....

1. Да се.....

(описва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН.....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)